

ЦЕНТРАЛНА ИЗБИРАТЕЛНА КОМИСИЯ

Обществен съвет

ПРОТОКОЛ

№ 21

На 4 ноември 2014 г. се проведе заседание на Обществения съвет към Централната изборителна комисия при следния

Дневен ред:

1. Избор на ръководство на Обществения съвет.
2. Писмо от Централната изборителна комисия за предложения за подобряване на изборния процес.
3. Обсъждане предложение за извършване на анализ на недействителните бюлетини.
4. Разни.

Присъстваха: г-н Даниел Стоянов – заместник-председател, от Асоциация за реинтеграция на осъдени лица; Йорданка Бачева – сдружение „Нова алтернатива”; Дончо Пачиков – Българско сдружение за честни избори и граждански права; Антоанета Цонева – Институт за развитие на публичната среда; Тодорка Кинева – Гражданска инициатива за свободни и демократични избори; Ивайло Цонев – Европейско общество за защита на човешките права България; Божидар Василев – Федерация на независимите студентски дружества; Асения Димитрова – Институт за социална интеграция.

От Централната изборителна комисия присъства госпожа Таня Цанева.

Заседанието бе открито в 14,25 ч. и председателствано от господин Даниел Стоянов – заместник председател на Обществения съвет.

* * *

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Добър ден! Предлагам да започнем. Вече сме извън хипотезата даже и на чл. 11, ал. 1 за спадащ кворум, в 14,25 ч. Благодаря на всички, които присъстват. Дължа да отбележа, че това е едно от най-масовите заседания на Обществения съвет към Централната изборителна комисия за последните три месеца. Имаме осем човека от 14, което прави много добър кворум.

Предлагам да започнем деловата работа. Първа точка от дневния ред е избор на ръководство на Обществения съвет. Съжалявам, че досегашният председател проф. Емилия Друмева не присъства, но въпреки многократните им имейли и обаждания, аз нямам никаква обратна връзка или информация от нея. Ако някой случайно има информация, ще се радвам да я чуя.

Втора точка е писмо от Централната изборителна комисия да предоставим предложения за подобряване на изборния процес. Аз лично нашия доклад го изпратих до Централната изборителна комисия, но знаете, че при нас е лесно, защото правим фокусирано наблюдение само в една област върху 26 секции, за по-сериозни доклади и анализи трябва повече време.

Трета точка от дневния ред предлагам да е обсъждане предложение за извършване на анализ на недействителните бюлетини.

И четвърта точка – Разни.

Не знам дали сте си прочели имейла, Галина Асенова като гражданин на Перник ни моли да вземем отношение и да им помогнем в борбата им защо Централната изборителна комисия не им разрешава да правят избори за кмет на гр. Перник.

Предлагам да преминем към първа точка – предложения за ръководство на Обществения съвет – председател и заместник-председатели.

Точка 1. Избор на ръководство на Обществения съвет.

Имате думата по тази точка. Госпожо Цонева, заповядайте.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Предлагам Даниел Стоянов за председател, той да поеме следващия рунд, тъй като досега беше в ролята на заместник-председател и в голяма част от времето игра и като председател заради отсъствието на госпожа Друмева. Така че смятам, че няма да губи темпо и без прекъсване ще си поеме функцията. Смятам, че това е рационалният подход. Иначе за заместник-председатели нямам предложения.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Понеже аз за пръв път участвам във вашата работа, искам да се представя. Казвам се Дончо Пачиков, иначе съм доктор, инженер, научен работник. Представявам и може би за в бъдеще ще представявам Българско сдружение за честни избори и граждански права – Национална асоциация. Само една скобичка, с ваше разрешение, Пройчо Караиванов, който предполагам всички познавате достатъчно добре, здравословно не беше добре в последните няколко месеца, като сега е с машинка за сърцето. Затова се взе решение този въпрос да бъде решен кардинално и той ме помоли да дойда на това събиране. Аз бях на планината, но както виждате, веднага изпълнявам тази молба.

Това е само представяне. Нека продължим по дневния ред. Благодаря ви.

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Заповядайте.

ТОДОРКА КИНЕВА: Благодаря. Първо да извиня проф. Михаил Мирчев, че не е тук, той е болен и поради тази причина аз идвам на негово място.

По отношение на въпроса за ръководни органи и председателството, ГИСДИ номинира за председател проф. Друмева, а при невъзможност от нейна страна или като резервен вариант за председател подкрепяме кандидатурата на господин Даниел Стоянов. Ако проф. Друмева няма възможност да бъде председател, подкрепяме предложението на госпожа Цонева за председател да бъде избран господин Даниел Стоянов.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Само да попитам, понеже не са пред очите ми правилата, може ли един председател да бъде два мандата?

ТОДОРКА КИНЕВА: Да, може. Тоест подкрепяме втори мандат за госпожа Друмева.

ИВАЙЛО ЦОНЕВ: За да протече дейността на Обществения съвет с по-голяма приемственост и по-плавна смяна на ръководството, аз просто предлагам някой от до момента изпълняващ функциите заместник-председател, да оглави съвета за в бъдеще, тоест да приеме функцията и ролята на председател, а съответно другите две длъжности, тоест двамата заместник-председатели да се изберат сега. Считам, че както и проф. Мирчев, така и до мен стоящият Даниел Стоянов са достойни на председатели. Но може би, тъй като нямаме никакви мнения на господин Мирчев относно цялата тематика, аз по-скоро заставам зад кандидатурата на Даниел Стоянов.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Нашето предложение изглежда по следния начин. И за да го мотивирам, ще кажа една-две фрази предварително. Предвид сериозността на задачите, които сме приели да изпълняваме, нашето предложение е тези организации, които – ще го кажа малко по-учителски – които са натрупали много отсъствия, да бъдат подменени с други организации, което да гарантира събирането на всички организации, когато има заседание. Това – първо.

В тази връзка ние не бихме възприели предлагането и избирането на такива на длъжности на хора, които в момента отсъстват. Как да стане? Ами ако човекът иска да направи самоотвод. Казвам това във връзка с предложението за госпожа Друмева.

От друга страна, наскоро работихме с израелски организации и фирми и те казаха за нашите кадри: „Това е армията, с която разполагаме, с нея трябва да решаваме въпросите.” За нас това е армията, която е тук.

Повтарям още веднъж. Нашето предложение е да изберем от хората, които присъстват. Няма как да избираме някого, когото го няма. Благодаря.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Ако разрешите, и аз да взема отношение. Това, което каза господин Пачиков за замяната на членовете на Обществения съвет, трябва да прочетете Правилника за дейността на Обществения съвет. Ние първо трябва да коригираме правилата за Обществения съвет, защото там няма залегнали такива условия за подмяна. Трябва да изменим правилата и след това да пристъпим към изключване или включване на нови членове, както и да го гласуваме.

Що се отнася до ръководството, подкрепям Даниел Стоянов за председател на Обществения съвет за следващия шестмесечен мандат.

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Колеги, типично и демократично, в духа на Сталин, тъй като има само едно предложение в момента и това е моята кандидатура, аз я подлагам на гласуване, няма смисъл повече да обсъждаме. Но освен председател, трябва да имаме и заместник-председатели.

Тъй като няма други постъпили кандидатури, предлагам да гласуваме Даниел Стоянов за председател на Обществения съвет.

Гласували **8** членове на Обществения съвет: **За – 7, въздържал се – 1.**

Да честитим на новия председател!

Сега аз правя предложение за заместник-председатели. От гледна точка на редовността на посещенията на нашите заседания и от гледна точка на желанието, аз предлагам Йорданка Бачева за заместник-председател на Обществения съвет.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Присъединявам се към това предложение.

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Колеги, други предложения?

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Може ли да направя и аз едно предложение? Предлагам за заместник-председател колегата Цонева. Няма нужда да се мотивирам, защото всички ние много добре знаем нейната работа, нейната работа я познават всички, които се занимават с избори. Даже ми е неудобно да й правя оценка, предлагам нейната кандидатура за заместник-председател. И подкрепям кандидатурата на Йорданка Бачева.

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Наистина е правилно да се избират членове на ръководството от присъстващите лица и те да дадат съгласието си лично. Защото все пак това е обществена длъжност и трябва да имаш време и ресурс.

Други предложения или да вървим към избор на ръководство? Няма други предложения.

Колеги, правя следното предложение: кандидатите за заместник-председатели в лицето на Йорданка Бачева и Антоанета Цонева да гласуваме на блок.

Който е съгласен с избора на Антоанета Цонева и Йорданка Бачева за заместник-председатели, моля да гласува.

Гласували **8** членове на Обществения съвет: **за – 8**.

Благодаря. Да честитим на новото ръководство!

Колеги, току-що ми докладваха едно писмо-заявление от Атанас Мусорлиев, председател на Правен институт за обучение и решаване на спорове извън съда със седалище гр.

Смолян и съдебен адрес гр. София, ул. „Нишава”. Искат да станат членове на Обществения съвет към Централната изборителна комисия. Съгласно нашите Правила ние трябва да предложим на Централната изборителна комисия неправителствените организации да бъдат одобрени за членове на Обществения съвет. Само че в качеството си на председател, който току-що е запознат с това писмо, виждам, че Правен институт за обучение и решаване на спорове извън съда е с трима наблюдатели. Без да си кривя душата, сдружение „Заедно за Къкринa” с един наблюдател, който също не участва, за момента не мога да ви предлага да допуснем тази неправителствена организация за член на Обществения съвет. Лично аз няма да я предлага.

Заповядайте, госпожо Цанева.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Аз също исках да ви предлага не да приемете или откажете, разбира се, Общественият съвет решава, но все пак да имате време да разгледате, да помислите, просто да не вземате днес решение по тази молба за членство.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Ако може и аз да кажа нещо. Аз се присъединявам към Вашето изказване, уважаема госпожо Цанева. Съществува стандартният срок за отговор, който обикновено е, ако не е упоменато нещо друго, 30 дни. Наистина няма да се бърза. Ако ни препратите тази информация, която имате и при вас, ние се ангажираме да направим пълно проучване от – до на организацията и нейните членове и да ви върнем обратна информация, на базата на която вече да се обсъди „да” или „не”.

В тази връзка аз искам да се върна към едно предложение, което споменах още в началото, евентуално организации, които редовно отсъстват, да бъдат заменени. Не да дойде нов член, защото тогава кворумът пак ще страда, а просто редовно отсъстващите да бъдат заменени с нови желаещи.

В същото време искам да добавя нещо, което предложих и на Гражданския борд и което по една или друга причина не се прие, но е късно да се говори защо не се е приело и кой има принос в това нещо. Ние имаме възможности, без да изразходваме никакви средства на държавата, да подобрим представянето на дейността на Обществения съвет в интернет в доста направления. Например само ще ви спомена едно от питанията, което беше от представител на българите в чужбина, дали този тип заседания не могат да бъдат организирани по скайп и т.н. с цел техни представители, намирайки се дори в чужбина, да могат дистанционно да участват. Това не се възприе, тъй като Министерският съвет просто имаше други задачи и нямаше кога да се мисли. А сега, ако скоро няма да има други избори, има достатъчно време това да бъде организирано. Искам да ви кажа, че това е практически безплатно. Само го предлагам, ако искате отсега да започнем да мислим по това нещо. Виждам, че в дневния ред има една специална точка – предложения за подобряване на изборния процес и аз там бих го казал отново, но все пак го казвам отсега, за да може сугестивно да престои във вашето ментално пространство и след това евентуално да подкрепите нашето предложение.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Може ли да кажа няколко думи? По повод Вашето предложение, това е критерий за намаляване на състава на Обществения съвет. Струва ми се, преди няколко месеца обсъждахме нещо подобно, но тъй като в правилата го няма, ако някога се открие такава процедура, могат да се добавят и други критерии, не само отсъствията. Повод ми дава това, че председателя Даниел Стоянов прочете, че тази организация има трима наблюдатели и доколкото разбрах, изрази съмнения в наблюдателските им функции, може да се допълнят критерии примерно наблюдателски организации, които са участвали поне в последните три избора или нещо

такова. Защото наистина звучи малко несериозно, че някой не е в час и не му заверяваме семестъра.

ИВАЙЛО ЦОНЕВ: Понеже малко сменихме темата, да се върна отново към постъпилата кандидатура тук. Съгласно Правилата ни ние не можем да направим много, освен да одобрим кандидатурата – на това или на следващо заседание. Но практиката ни не е да бавим решенията си като цяло. Така че единственото, което може бихме могли да направим, е да се запознаем с организацията. Предлагам например да поканим неин член или човека, когото тя смята да номинира като техен представител тук, на следващо наше заседание, да се представи, да представи организацията, опита на организацията, дейността ѝ, след което директно на това заседание да я гласуваме. Нямаме друго какво да направим.

ТОДОРКА КИНЕВА: Напълно подкрепям така представеното предложение, тъй като така ще бъде най-уместно, за да можем да се запознаем и да получим информация от първоизточника.

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Заповядайте, госпожо Цанева.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Благодаря. Моята реплика беше по отношение на Правилата. Вие може да си направите едно заседание на Обществения съвет и да обсъдите какви промени да направите в Правилата, защото наистина тогава бързо ги готвихме, нямаше време, сега вече е малко по-спокойно.

А по отношение на това колко пъти да са участвали, не може да поставите като критерий, защото това ще противоречи на Изборния кодекс. Там е казано за Обществения съвет: българска неправителствена организация, която има регистрирани наблюдатели. Няма условие в колко избора.

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Колеги, малко история. Проблема с участието на членове на неправителствени организации в заседанията го дискутирахме няколко пъти,

включително ако си спомняте, предложихме да въведем режим на изключване на неприсъстващи членове. Тогава вашия бос влезе в едни такива пререкания и ни нарече, че сме едва ли не дърти комунисти и комсомолци, защото предлагаме изключване на членове заради неприсъствие, това не било тесен партиен кръг и т.н. Член 11, изречение второ решава проблема с кворума поне. Лично аз не смятам като първа стъпка в мандата си да предлагам едва ли не някакви рестриктивни ограничения в Правилата, но наистина е необходимо да помислим дали да не въведем принципа на самоизключването, аналогично на изключването поради невъзможност на членове да участват в заседания на Централната изборителна комисия. Можем да приемем нещо такова, което да е автоматично. Защото в момента какво се получава? Примерно имаме „Младежка толерантност”, имаме един куп други организации, които дори не съм ги виждал, но те ми се водят членове на Обществения съвет. Не че това е някакъв бонус за тях, но, както казаха израелците, това ни е армията, поне да работим с хора, които ще участват.

За момента аз съм за това, което предлага Ивайло Цонев и ви предлагам оттук нататък процедурно, ако постъпват такъв тип искания, за всички да процедираме по един и същи начин: поканваме ги на участие и след разговор с присъстващ член вземаме решение. Иначе по закон ние нямаме правомощие да откажем дори и един наблюдател да има. Изискването е неправителствени организации, регистрирани за участие с наблюдатели.

Така че предлагам да стои в съзнанието ни процедурата, първо, който иска да кандидатства, да бъде канен на интервю и след това пред него се взема решението или не. Но тъй като не можем да откажем да бъде одобрен, предлагам да помислим и да въведем – аз лично ще се нагърбя да предложи текстове – основания за самоизключване.

Съгласни ли сте така да процедираме? Добре, в този случай ще поканим господин Мусорлиев на следващото ни заседание. Благодаря.

Преминаваме към **точка 2**. Предложения за подобрения в изборния процес.

Това е една много широка тема, не знам дали имате готовност, дали нещо сте мислили. Но тук исках да обсъдим едно принципно предложение – какво да е нашето становище. Доколкото знам, и този път Централната изборителна комисия ще си извърши анализа на изборите, ще изготви предложения не знам дали ще е за законодателни изменения или за подобрения на изборния процес. Не знам Централната изборителна комисия как вижда този документ.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Може и едното, и другото. Засега това е един анализ, а на базата на анализа вече Комисията ще прецени какви да бъдат предложенията за промени. Но такъв анализ още няма.

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Може ли малко доуточняваща информация? Имате ли срок кога това нещо да бъде изготвено като анализ, кой го готви и има ли визия как ще завършва? Не случайно питам.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Срок, в който да го изготвим, нямаме. В момента тези анализи и тези предложения се работят по работни групи и след това ще бъдат обсъдени в заседание. Не мога да се ангажирам с някакъв конкретен срок, но една от работата на Централната изборителна комисия в момента, е тази. Очакваме и предложенията на Обществения съвет, които да включим.

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Предложения на Обществения съвет няма да има. Затова питам. Няма да има и ще ви кажа защо. Ще има предложения на организациите, членки на Обществения съвет, подкрепени от Обществения

съвет, а не на Обществения съвет. Това сме го дискутирали хиляди пъти.

ТОДОРКА КИНЕВА: Аз само да информирам, че ГИСДИ в момента изготвя своите предложения, които са по отношение на социологическите изследвания, медиите, избирателните списъци, сигнали и жалби, както и наблюдението в РИК. В момента, в който са готови, ще ги представим пред Обществения съвет, което ще се случи на някое следващо заседание. В момента нямаме готовност.

ТАНЯ ЦАНЕВА: До Централната избирателна комисия единственото, което дойде, е от АРОЛ.

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Аз нашия доклад също не съм го изпратил на всички, защото го пуснах на членовете на Гражданския борд. А всички организации, присъстващи тук, бяха и членове на Гражданския борд, затова не съм го дублирал. Но искам да обсъдим с вас принципно. До момента и на предишните избори както процедирахме, всички организации представиха от тяхна гледна точка предложения за подобрения на изборния процес, които бяха препратени към Централната избирателна комисия с решение на всички членове на Обществения съвет. От кратката ни почти шестмесечна дружба с Централната избирателна комисия се оказва, че когато ние като Обществен съвет изпратим нещо, то няма такава тежест и не му се обръща такова внимание, колкото ако една отделна организация изпрати препоръките си. Аз знам, че това ни е болната тема, но фактите това показват. ГИСДИ като ГИСДИ има много по-голям ефект в борбата си за честота на медийното поведение по отношение на социологическите проучвания, отколкото Общественият съвет като цяло, примерно.

Затова предлагам, ако искате да го направим пак така, но всяка една организация, тъй като сме поканени в срок до 30 ноември да си дадем предложенията и анализа, също да си го

изпрати на Централната изборителна комисия. Ако искате на следващото заседание през декември да се съберем и да обсъдим коя част от тези предложения да бъдат подкрепени от Обществения съвет. Защото аз имах друга визия, госпожо Цанева, примерно това да стане като взаимодействие с Централната изборителна комисия и ако излиза някакъв краен документ от Централната изборителна комисия, ние като Обществен съвет като цяло да напише, че подкрепя вашите предложения. Заповядайте.

ТАНЯ ЦАНЕВА: По първото изказване на господин Стоянов. Не бих приела, че Централната изборителна комисия negliжира предложенията на Обществения съвет, а предпочита тези на отделните неправителствени организации. Просто самите неправителствени организации са много по-активни, отколкото примерно като предложения от Обществения съвет. Затова вероятно се е създадо такова мнение у вас.

А по отношение на второто, предложението, което току-що направи господин Стоянов, смятам, че е много добро. Аз ще го предлага на Комисията и, казвайки това от свое име, съм сигурна, че Комисията ще го приеме – да направим едно общо обсъждане с Обществения съвет.

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Аз има предвид не само общо обсъждане, а да излезем заедно в заключенията ви.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Да, разбира се.

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Например аз имаме като идея защо да не бъде въведен регистър на гласувалите изборители. Има някои идеи, които не са от компетентността само на една организация, а заслужават по-широко обсъждане в по-широк кръг. Затова идеята им беше следната: който е готов, нека да си изпрати предложенията на Централната изборителна комисия, а ние вече като Обществен съвет примерно да се занимаем с някои по-генерални въпроси. Аз лично съм за

въвеждането на регионалните преброителни центрове, примерно. Но не знам дали всички сме за това.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Разбира се, всякакви предложения могат да се направят, но ако се въведе машинното гласуване, тогава няма място за регионални преброителни центрове.

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: То първо няма да се въведе навсякъде.

Колеги, обсъждах с вас просто подходът какъв е. Нали това е основен проблем със съществуването на този Обществен съвет – всяка организация се дължи на самоличността. И когато има собствени предложения, предлагам да си ги изпраща до ЦИК. Ако иска подкрепата на Обществения съвет в голямо пленарно заседание, нямам нищо против да го разглеждаме и да се присъединяваме. Само че, ако си спомняте, както се присъединихме към предложенията на доклада на господин Асен Манов в началото на септември, то така беше докладвано, така мина и замина, аз още дори не мога да издействам да бъде качено решението на интернет страницата на Обществения съвет, че сме му подкрепили разумните предложения. Затова казвам, че не трябва да филтрираме всичко пред Обществения съвет. Това, което ви предлагам, е Общественият съвет да си тежи на мястото и да се знае, че има седем или осем организации, които подкрепят или искат сериозни въпроси. Просто искам да обърна малко този път начина на взаимодействие с Централната изборителна комисия. И ще ви обясня защо. Ако вие като организация си внесете исканията в деловодството, Централната изборителна комисия ще ви отговори. Ние, въпреки че го внасяме в деловодството, Централната изборителна комисия си казва: в този Обществен съвет са наши хора, няма страшно.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Може ли и аз да се изкажа? Господин нов председател, аз нещо не Ви разбрах. Вие казвате,

че ГИСДИ има по-голяма тежест отколкото Общественият съвет. Вярно ли съм чул, или съм се объркал?

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Понеже Вие досега не сте участвали в нашите заседания, ще Ви разкажа следния случай. По време на изборите за членове на Европейския парламент ГИСДИ предложи на Централната избирателна комисия становище и предложение за решение относно социологическите проучвания. То беше подкрепено от съдебна система, ужким внесено и разгледано, но какво стана – ефектът е нулев. На тези избори ГИСДИ си пускаше сигналите по отношение на нарушение на чл. 205 за публикуване на социологическите проучвания. Въпреки че ние казахме, че подкрепяме становището, да, много хубаво е, даже имаше и едни въпроси, които бяха изпратени от ГИСДИ, които подкрепихме и ги препратихме, но на практика излезе, че работата на организацията, директно насочена към Централната избирателна комисия, има по-голям ефект и тежест, отколкото ако едно голямо тяло препрати един куп предложения към Централната избирателна комисия. Тоест индивидуалният подход е по-добър, отколкото общият.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Господин Стоянов, отделните организации, които участват, би трябвало да се съсредоточат върху това, което искат да предложат в Обществения съвет, след това да ги разгледаме всички и да направим съответните предложения към Централната избирателна комисия, нали така? Вие говорите, че Централната избирателна комисия едва ли не се съобразява с нас. Ако Централната избирателна комисия не се съобразява, това е нарушение на закона и предмет на други органи. Какво значи ЦИК няма да се съобразява, какво значи да се съобразява с ГИСДИ. Ами ако тръгнем да разсъждаваме, знаете ли къде отиваме, ако пресата го научи това? Веднага ще започне обсъждане кое е ГИСДИ, кой е босът и знаете ли какво ще стане?

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Няма такова нещо. Не ме вкарвай в тази тематика, въпросът е, че както дадох пример с ГИСДИ, мога да дам пример и с предложенията на Антоанета Цонева, включително и с моите. Ставаше въпрос за тежест и ефект от въздействието.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Последно, по този въпрос аз предлагам следното решение. Всички предложения на отделните организации се съсредоточават тук, председателят и всички останали правим определени обсъждания, правим обобщение на това, което е предложено, и обобщението трябва да изглежда така: точка 1, точка 2, точка 3. Нали така? По всяка точка трябва да бъде цитирано от кого е предложено, примерно от ГИСДИ, и като приложение към документа да е мнението на ГИСДИ. Това е редът. Де факто предложенията на отделните организации са като литература (както ако пишете статия, отзад има литература). Това де факто е литература. Съжалявам за аналогията, но аз съм преподавател, как другояче да ви го кажа. И това е вече тежест. А когато ГИСДИ получи едно нещо, в което има някакви мнения, даже и на Обществения съвет, който по закон трябва да го направи, и отново няма основание на какво го е направил достатъчно мотивирано, вярно че олеква. Но ако го направим по този начин, аз ви гарантирам лично, че Централната изборителна комисия ще се съобрази. Понеже казах, закон, откъде ЦИК си получава заплащането? Ами, така е!

И за да не вземам пак думата. Вярно че съм при вас за първи път и наблюдавам сериозни неудобства, не искам да казвам проблеми, които могат да бъдат решени с елементарни организационни мерки. За да бъда много по-ясен, искам да ви кажа, че от зората на интернет комуникацията – това е 1996-1997 г. в България – моя милост се занимава точно с тези въпроси: организация на интернет достъп, неговата доставка, неговото използване, в момента оптимизация на уеб страници и

т.н. И вижте сега какво става. Ние се каним да правим електронно правителство. Отдавна се каним, защо не го правим, и това мога да ви кажа, но по-късно. Каним се да правим електронно или машинно гласуване, както и да го наречем, и то предполага също неприсъствена форма на гласуване, така ли е? След това, говорим в сферата на образованието за дистанционно обучение. Защо тогава не можем да обсъдим възможностите за дистанционно участие на членовете на Обществения съвет, което е елементарно, нашите момчета абсолютно безплатно ще го организират и поддържат. Защото едно от мненията на организациите, които в момента отсъстват и са от провинцията, е, че им тежи самото пътуване. Те се изказват така: вие там в София си нямате представа какво значи едно пътуване. Може би частично финансово съобразено, може би частично здравословно, може и времето, което отнема и т.н. Средно пътуването е четири часа в едната посока, четири часа в другата посока, това са осем часа пътуване и четири часа тук – това са дванадесет часа. А дистанционното решава всичко. Аз ви казах за нашия млад колега, който се занимава с българите в чужбина, че те имат горещо желание да участват. Няма проблем да им дадем тази възможност, но не им я даваме. Защо?

Искам да помоля на това наше събиране въпросът с дистанционното участие да бъде или обсъден, или просто приет по принцип, а в най-скоро време аз ще ви информирам за отделните стъпки, които можем да направим, за да си облекчим живота. И тогава вече ще бъдем много по-реални и много по-истински. Само затова го казвам. Иначе мен лично това ще ме натовари, но то ще бъде в обществена полза. И ще бъда много по-доволен, че нещата вървят към по-добро. А ние сега какво правим? Тъпчем на едно място – този казал, онзи казал, ние не сме се изразили. Въпрос на неинформираност според мен. Помислете! Не че аз съм го казал, не че нашата организация

застава отдавна зад това. Аз ще ви кажа, БСЧИ има тези успехи във времето, тъй като се е ползвало от тези методи от 1997 г. насам. Вие знаете, предполагам, господин председател, какви са успехите на БСЧИ.

Благодаря ви. Много ви моля да го обмислим.

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Много ми е лесно, колеги, да ви направя една видео скайп конференция, никакъв проблем не ми е, няма да си излизам от къщи. Но целта на занятието с този Обществен съвет, доколкото я разбирам, е за заседания тук. Добре, това си е наистина предложени, което заслужава сериозно обсъждане. Аз предлагам да възложим на Дончо Пачиков да ни предложи методика и по-сериозно развита идеята.

ИВАЙЛО ЦОНЕВ: Искам да взема отношение относно темата за препоръките и въобще за подаването на препоръки от Обществения съвет към Централната избирателна комисия. Ако приемем подхода, който току-що Даниел Стоянов каза, всяка организация индивидуално да изпраща препоръките си към ЦИК, това означава, че в един момент Централната избирателна комисия ще бъде залята от огромен масив информация, в голямата си степен припокриваща се, в голямата си степен изключваща се. Неизвестно е в каква степен ще ѝ бъде обърнато внимание като цяло или поотделно и Централната избирателна комисия селективно ще си избере някои моменти или елементи, или препоръки, които са удобни, и ще наблегне на тях. Разбира се, това е един подход, който и ние може би ще приемем, защото така беше и миналия път. Но може би е задължително да се консолидираме, да се обединим като Обществен съвет и да излезем в крайна сметка с няколко, може би малко на брой, но съществени препоръки, които да бъдат разделени в групи. Първо, едни препоръки, които да бъдат насочени към Централната избирателна комисия, тоест към работата на Централната избирателна комисия и препоръки,

които Централната изборителна комисия сама като тяло може да приеме, и други препоръки, които следва да бъдат законодателни препоръки, ако, разбира се, сметнем, че такива са необходими. Честата промяна на законодателството като цяло, за която ние постоянно говорим преди, след и постоянно в изборния цикъл, въобще не е нещо хубаво, обаче ни става един навик и май имаме желание постоянно да подаваме препоръки, които да послужат за промяна на изборния закон, което далеч не е най-разумното. И понеже не се знае въобще в каква степен изборният закон ще бъде променен в следващия изборен цикъл, затова предлагам да се обединим около няколко основни препоръки, които като общо тяло ще можем да приемем и след това като общо тяло да можем да отстояваме, които да бъдат много по-важни и общи. Може би е редно да ги обсъдим преди това или след това и със Централната изборителна комисия, която пък следва да ни даде във възможно най-кратки срокове, когато вече е наясно с това, конкретната дата, когато докладът ѝ с анализът и препоръките окончателно ще бъде готов и преди той официално да бъде публикуван да ни го предостави на нас, така че да можем да се запознаем и евентуално да си кажем мнението или да обсъдим техните вече препоръки и анализ. И да подлежат действително на промяна, а не единствено про форма да ни бъдат предоставени, след което след ден да бъдат публикувани. Както е до момента практиката общо взето във всичко.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Аз подкрепям изцяло предложението на Ивайло Цонев. Ако си спомняте, след провеждането на европейските избори обсъдихме и повечето от организациите бяхме единодушни и подкрепихме почти всички основни промени, които трябваше да бъдат извършени. Нека и този път така да го направим – да наблегнем на основните неща, които ние смятаме като Обществен съвет, подкрепяйки всяко едно предложение на членка-организация, да ги

обобщим, да ги предложим на Централната изборителна комисия, да ги обсъдим на общо заседание и след това да настояваме за евентуални промени - дали ще бъдат решения на Централната изборителна комисия или промени в законодателството. Така че ако направим следващото заседание в началото на м. декември, дотогава да бъдем готови изцяло с предложенията, да ги обсъдим на нашето заседание, както си действаме по реда, да ги изпратим от името на Обществения съвет в ЦИК и да чакаме вече срещата с ЦИК за обсъждане.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Опасявам се, че началото на декември вече става много късно, колеги, според мен, ако може срокът да бъде малко по-рано.

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Не знам дали е възможно.

ИВАЙЛО ЦОНЕВ: Аз също съм съгласен за малко по-краен срок, още повече че не се знае въобще Централната изборителна комисия ще изработи тя нейния доклад и анализ. Ако предоставим препоръките още утре, би било много хубаво за Централната изборителна комисия, до голяма степен бихме улеснили нейната работа, може да легне на нашите препоръки при изготвянето едва ли не на своите препоръки, но може би е по-разумна идеята в случая да се следват два различни подхода и след това да видим къде именно са ни разминаванията и какво реално е истинското и мотивираното мнение за Централната изборителна комисия и да видим техните собствени препоръки, след което да предоставим нашите виждания, да ги предоставим и да се стигне до една обща позиция.

ТОДОРКА КИНЕВА: Ако ми позволите, само да попитам. От това, което слушах, останах с впечатление, че има две предложения. Първото предложение е всяка една от организациите да предостави своите предложения в Централната изборителна комисия и след това на Обществен съвет съответно да се обсъдят предложенията на всички и да се подкрепят от Обществения съвет. Мисля, че това беше първото

предложение. Второто предложение е предложенията да се изпратят до Обществения съвет, примерно имаме десет организации, които са структурирали своите предложения по различните рубрики, обсъждат се всички на Обществен съвет и Общественият съвет излиза само и единствено с три, четири, десет предложения – няма значение – след обсъждането. Тоест няма организациите да депозират своите предложения в ЦИК, а единствено Общественият съвет. Правилно ли съм разбрала?

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Колеги, поканата е от Централната изборителна комисия до организациите наблюдатели, не е този път както ние ги поканихме съвместно. Предишния път поканихме съвместно Общественият съвет и Централната изборителна комисия организациите, които са се регистрирали, да представят доклад. На предложението на неформалното ни заседание, когато бяхме трима човека, обсъждахме с това (бяха Йорданка Бачева, Антоанета Цонева) и тогава излезе, че няма смисъл Общественият съвет както предишния път да приканва всичките организации наблюдатели да представят докладите си. И в един момент получихме писмо: представете до 30 ноември. Тоест логично е в момента организациите, които имат такива предложения, да ги представят в Централната изборителна комисия, а не в Обществения съвет. Това е логиката.

Това, около което тук се обединяваме, е организация, която смята, че има по-съществено предложение, не примерно да изменим чл. 263, ал. 3, това за мен е безпредметно. Става въпрос за по-генерални предложения, които можем да обсъдим и ние да излезем като Обществен съвет. Не като организации, членки на Обществения съвет, а да излезем като Обществен съвет. Тоест по-генерални, по-общи предложения, които могат да бъдат подкрепени единодушно от всички. Но тъй като е демокрация, ще трябва да обсъдим тези предложения, защото не всеки един може да застане зад всичко.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Още веднъж с възхищение към всички, които се изказаха по въпроса, искам да ви предложа един вариант, който аз казах, но сега да се опитам да го кажа още веднъж и по-подредено. Може би най-добрият компромис и най-голяма ефективност бихме могли да постигнем, ако съчетаем двата варианта в едно. Тоест предложението звучи така: всички организации, които смятат, че имат какво да кажат по въпроса, подготвят своите документации, концентрират ги в Обществения съвет, Общественият съвет въз основа на техните предложения прави обобщено предложение и двата пакета – предложенията на организациите плюс това, което е обработено от Обществения съвет, се депозират като два отделни документа едновременно в Централната изборителна комисия. По този начин съчетаваме двата варианта и може би получаваме по-голяма сила. Какво ще кажете?

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Този цирк го играхме вече. Имахме обща среща, включително с препоръки към дейността на Централната изборителна комисия, включително бяхме написали едни дълги фермани и ефектът беше нулев. Това, което аз предлагам, е по-генерални, по-общи предложения. Това е, което Общественият съвет може да направи. Всички констатирахме, че организацията на произведените избори не е добра. Е и какво от това? Ние сме за въвеждане на машинното гласуване, защото така ще се облекчи! Има ли смисъл от въвеждане на регионални преброителни центрове в страната като средство за намаляване броя на недействителните гласове! Разбираш ли, става въпрос да излезем с нещо по-тежачо и генерално. Ако имаме преповтаряне на предложенията на пет-шест организации, перфектно! Но понеже тук малко влизаме в ролята почти на парламент с осем партии, нека да разберем, в момента ние играем експертно. И ефектът и добрата страна на този

Обществен съвет е експертността. И трябва да си останем на експертното ниво.

Затова моето предложение е да не се лимитира дейността на всяка една неправителствена организация, тя си е свободна да си действа както иска. Ако иска, може и да не дойде на заседанието, в което ще обсъждаме тези промени. Идеята е, ако искаме да ни тежи документът и да е нещо по-сериозно, нека да е по-обобщено, с по-генерални предложения, а не да конкретизираме в тематиката – да изменим член, алинея в следния вид. Това вече подлежи на по-нататъшно детайлно евентуално обсъждане. А не да си хабим усилията, защото ние сега, видите ли, ще изменим законодателството отново една година преди изборите.

Изяснихме ли какво правим? Който иска и има предложения към дейността на Централната изборителна комисия, към евентуални изменения или законодателни предложения, но в по-обобщен вид, праща ги, обсъждаме, изготвяме един документ, казваме, че всички ние, които сме тук, стоим зад това. Казваме: Общественият съвет на заседание на еди-кой си декември, в присъствието на (изброяват се имената на организациите-членове) реши да предложи или взе следното становище. Това е.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Само малко контекст за случващото се междуременно и някакъв вид планиране за това как Общественият съвет под каква форма може да бъде полезен и на обществения дебат – не само в отношенията си с Централната изборителна комисия, а с парламента например и със заинтересованите страни, като партии, граждани. Какво имам предвид? Тъй като следейки как текат преговорите за съставяне на правителство, както знаете, има някакви мистични 18 точки, около които се преговаря, но 18-ата точка засяга изборното законодателство и тя е най-общо написано нещо от вида, че трябва да се промени Изборният кодекс, така че да се

въведе по-справедлива система за разпределение на мандатите. Това е популярната вече битка за това да не е системата Хер-Ниймайер, а да е системата Д`Онт примерно. И второто, което всъщност е много важно, е задължително гласуване. Според мен вторият елемент – задължителното гласуване, е нещо, доколкото разбирам и съм проследила през медиите, е, че всички политически партии, които са минали през тези консултации, те практически са всички, които са в парламента (дано съм разбрала правилно) са окей с тези неща. Тоест това е висококонсенсусна позиция. Тоест ние може да очакваме, че много скоро, след като се конституира по-ясен дневен ред на парламента, ще се премине към промяна на изборното законодателство. В това съмнение нямайте!

И в този момент разговорът за това какво правим ние, ние на какви позиции сме, как ще ги отстояваме, как експертно ще ги обясняваме на публиката и на заинтересованите, според мен е огромното предизвикателство пред този орган. То ще настъпи точно в този момент. Защото нашата позиция, било тя предварителна, преди да стане това, междуременно или след, ще бъде позиция на орган, който е конституиран все пак със самия Изборен кодекс. И според мен, ако искаме да имаме тежест, значение и някак си да осмислим съществуването на този орган, който в момента изглежда доста аморфен, неясен, няма влияние и т.н., бихме могли да си сложим това като някаква от задачите и на някое следващо заседание да мислим какво правим, каква комуникация поддържаме с тези заинтересовани, как я поддържаме, как си разпространяваме нещата, как се обединяваме ние като орган. Защото в един момент ще се каже: хайде сега Общественият съвет да каже. Да де, но ние имаме различни възгледи за едни или други неща.

Това е нещо, което трябва да обсъдим, за да имаме някакво съгласие как подходяме към това нещо – дали се съгласяваме с това, че ако има задължително гласуване, все пак

това трябва да мине през референдум. След като има толкова високо съгласие в парламента, може самият парламент да вземе решение и да го направи в крайна сметка.

Това според мен е важен контекст, в който ако ние решим и имаме капацитет, в което не се съмнявам, просто нашите провали, ако думата не е силна, се състоят в това, че ние не можем да намерим правилния канал и подход да си взаимодействаме с Централната изборителна комисия. Но това изобщо не значи, че експертизата, която имат всички стоящи около тази маса и които ги няма, не може да намери по-добър канал към обществото през този орган, защото ще има дебат, това е ясно. Изборният кодекс ще бъде едно от нещата, което ще бъде сложено веднага на масата за промяна. Включително и самата изборителна система може би ще бъде под атака – дали да е смесена, дали да не е. И тогава ние, всеки поотделно или като орган, трябва да решим какво правим. Затова тези предложения да държим това едно наум, че когато ги сетваме и ги правим, те могат да имат своето голямо значение в този контекст. Разбира се, те ще са такива, каквито ние решим да са, но трябва да държим на вниманието си самата рамка на ситуацията. Защото едно нещо има своето слабо или силно значение от контекста. Ние можем да направим някакви страшни предложения, обаче нямаш процес, в който изобщо някой да ги гледа. Може да направим три предложения, обаче те да бъдат ключови за контекста, в който се намираме, и да направим този орган и нас като организации някакви ченч мейкъри, значими. Това е един вид политика на органа, каква политика ще предприемем. Защото много дълго говорих, но аз, говорейки с вас, изяснявам го и за себе си, не съм го измислила предварително.

Така че може би на първото следващо заседание, без значение кой докъде е стигнал със своите предложения, тази политика, този подход да бъде осмислен, да си разпределим

някакви задачи, включително във времето, включително кой с какво ще се ангажира, кой какво ще говори, ще лобираме ли, няма ли, как ще се държим с парламента. Защото там сега ще възникнат едни обществени съвети – аз подозирам – в добрата традиция, за добро или за лошо, а може и да не възникнат, не знаем как ще бъде. Това е още един формат, в който най-разнообразни организации, хора, граждани, експерти слагат някакви неща. Обаче трябва да се знае, че когато се правеше последният Изборен кодекс, Обществен съвет към Централната изборителна комисия нямаше, той е продукт на този кодекс. Сега вече има и той е естествен играч в цялата тази ситуация. И според мен ние в това можем да видим своя шанс и възможност да превърнем органа в нещо или направо да го закриват с новия Изборен кодекс и всички някак си да приключим с тази мъка тук. Може да има и такива предложения, кой знае какво би било.

Това исках да кажа – че има много своеобразен политически контекст, на който трябва да се държи много внимателно. Защото в момента, в който направят, ако направят правителство и се гласува, този дневен ред, понеже е част от споразумението, той ще се задвижи със страшна скорост. Защото това е част от споразумението практически.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Може ли две изречения? Обществен съвет – то и в името ни е заложено, че общественият съвет работи за обществото и в условията на обществото и естествено че такъв като сам по себе си би следвало да има връзки с обществеността, да поддържа жива връзка с обществото. Не само с обществото, а и с всички останали институции, абсолютно подкрепям колегата Цонева. И тук искам да кажа, всички ние много добре знаем, публична тайна е, че медиите следят колегата Цонева. За Общественият съвет това е много полезно. И тъй като тя представлява интерес освен за медиите и за другите институции, аз предлагам да се обособи

един такъв ресор и да се предостави на колегата Цонева. Да се възползваме от това, че медиите я следят, нека това да се обособи като ресор на госпожа Цонева като заместник-председател. Нещо като пъблик рилейшънс.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Добре. Но нека да кажем само така. Аз направих това изложение, малко дълго и емоционално, не за да вземаме решение сега, а да решим за себе си дали е важно, за да го обсъждаме специално на следващо заседание – как да го правим, с кого да го правим, да си огледаме кои са ни партньорите, кои са нещата, които за нас са важни. Да посветим време на това да си направим нашата политика, а пък кой ще вземе пъблик рилейшънс, кой ще прави едно или друго, това ще го решаваме заедно.

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Госпожо Цонева, мога ли да Ви прекъсна с една малка доуточняваща подробност. Аз лично съм за изработване на политика и стратегия на действие на Обществения съвет, но предупреждавам, че ако искаме да бъдем сериозен орган, това означава и да отделяме повече от времето си. Така че не е само до мерак в буквалния случай, а и до изгубено лично време. Така че нека да бъдем и малко по-предпазливи и да бъдем реалистични. Защото Вие сте права, ако станат тези предложения за законодателни изменения в изборното законодателство, което е първо, ние какво правим, как реагираме? Виждаме какво те предлагат, казваме, ние сме окей с това, обсъждаме го на експертно ниво или оставаме отстрани. Правете си каквото искате, ние нямаме как да въздействаме, и без това сме обществен орган. Другото е вече, искаш ли да влезеш с двата крака, както Вие го казахте, вътре, да им стоиш на заседанията, защото има и тази възможност вече – член на Обществения съвет да им прави мониторинг, да им присъства на заседанията, включително и да се изказва. Това са вече по-конкретни неща и дейности, които, извинете много, кой ще ги прави? И отгук изниква въпросът,

председателят и заместник-председателите ли? А другите какво правят? Тоест ще имаме ли споделена отговорност или няма да имаме.

Така че нека да отложим този дебат. Аз лично съм „за”. Ако има някой против и не му се занимава, това не е от хората, които сме тук, така предполагам. Защото тези, които са тук, явно си губят времето и ние продължаваме да си губим времето. Решаваме го на друго заседание, отново го поставяме като „горещ картоф” в следващия дневен ред.

На следващото заседание, което ще насрочим на 2 декември, първото е предложение за подобряване на изборния процес. Което включва, както каза Ивайло, ако искаме и предложения към Централната изборителна комисия, взаимодействие Обществен съвет-ЦИК, дейности на ЦИК, какво не е направила, как не е направила, включително, ако някой също има, и предложения за законодателни предложения за подобряване на този изборен процес. Защото лично аз съм фен на активната регистрация, примерно го казвам. Но да не стане така, че от един куп много експерти, както беше на Гражданския борд, изнесохме заседание на темата Д`Онт и Хеър-Ниймайер, едни изборителни системи и т.н., където буквално го проспах. Няма смисъл да си изнасяме лекции от типа на Мишо Константинов и Димитър Димитров.

Следващата точка за следващото заседание е обсъждане на политиката на Обществения съвет именно в новия контекст. Тогава вече ще имаме парламент, вече се знае, предполагам, че ще има и законодателна програма на парламента, ще знаем къде сме, как сме. И не случайно предлагам да е така, защото ние трябва да вземем решение искаме ли го този орган или не го искаме. Твърде лесно може да бъде променен чл. 55 по такъв начин, че директно да бъде закрит този съвет. Тоест ние самите трябва да сме наясно с тази позиция – какво искаме и какво

правим. Има време, помислете го, но положението в конкретния контекст е това.

След това, предлагам да обсъдим и предложението, което възникна и е на Антоанета Цонева, да се извърши анализ на недействителните бюлетини. Това си го говорим вече трети-четвърти път, идеята излезе веднага след изборите. Аз лично съм за тази идея, но тъй като това пак е идея и е, както се казва, абсолютно про боно, което означава да се направи по методика извадка на кои секции ли, изборни райони ли, къде да се отиде, да се извадят пликите само с недействителните бюлетини и да се види дали тази недействителност отговаря на критериите на Централната избирателна комисия. Това е в най-общи линии анализът, който да се извърши. Да се направи едно изследване, да се види наистина ли тези бюлетини за една партия са недействителни.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Недействителна бюлетина за партия има тогава, когато имаш отбелязване за конкретна партия (такава е хипотезата), нееднозначно ясно, че това е тя, но или не е със знак X и V или не е със син химикал. Друга хипотеза няма. А има такива 55 хиляди!

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Или е нарисувана.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Не, нарисувана се води неотбелязване за нито една партия. Недействителна е, когато е отбелязано по някакъв начин, че е за тази партия, но не е според изискванията на Изборния кодекс. И така се установява, че това е гласуване за нея, но не се отчита гласът. Има 26% от общия брой. Според мен това са грешно записани данни в протоколите. Но партиите имат действително неотчетени гласове. Вие виждате в начина, по който е отчетен резултатът в Централната избирателна комисия, много ясно тази недействителност е отбелязана.

ИВАЙЛО ЦОНЕВ: Още една или две хипотези, кога глас може да е недействителен, но е за партия. Чисто практически,

ако X или V са толкова големи, че засягат освен една партия, поне малко и друга. И от членовете на секционните избирателни комисии една такава бюлетина ще бъде обявена за недействителна.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Но това не е по смисъла на закона.

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Това не е по смисъла на закона. Това отива за повече от една.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Когато не може да се установи за кого, си имаш отделна хипотеза.

ИВАЙЛО ЦОНЕВ: Също така и много членове на секционни избирателни комисии са ми обяснявали дори абсурдното, че ако X излиза от квадратчето, тогава бюлетината се счита за невалидна. Кое то чисто практически, макар и не теоретически, означава, че според много бюлетини са невалидни именно поради тази причина. И в този случай тези бюлетини се водят невалидни за дадена партия. Но това няма значение в крайна сметка в момента.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Точно поради това, че ние не искаме никакви голи хипотези, имаме никакви хипотези, които сме издигнали, обаче дайте да ги проверим. И това става само през такова изследване.

Това, което аз предлагам да вземем като решение сега, е следното. Да направим една малка работна група измежду нас, в която аз ще вляза със сигурност, защото все пак съм инициатор на това, предлагам Даниел да влезе, още един наш колега, който иска, Стоил – също. Той даже е седнал и е написал нещо като драфт на методология. Да ви я представим на следващо заседание и ако сме окей с нея ние, да искаме среща с Централната избирателна комисия, с която да я обсъдим и да ги накараме да вземат решение това изследване да бъде проведено. Тоест да минем към някакво действие. Съгласни ли сте с този подход?

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Не, не съм съгласен с този подход. Първо, след тези задълбочени обсъждания на проблема с недействителните бюлетини ви предлагам днес да вземем следното решение:

Изследване и анализ на недействителните бюлетини е от съществена важност за изготвяне на предложения за подобряване на изборния процес.

Тоест това, което предлагам политически, е първо, подкрепяме искането и необходимостта от извършване на такъв тип изследване.

Подлагам го на гласуване. Има ли някой против?

Приема се единодушно.

Сега вече в тази връзка изготвяме работна група, която да направи проект на методология как да бъде извършено това изследване. И въз основа на тази една страничка да искаме Централната избирателна комисия да приеме решение за провеждане на такова изследване съвместно с нея. Защото ако те не се съгласят, ние не можем да получим достъп до помещенията, в които се съхраняват изборните книжа.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Съгласна съм напълно с Даниел така да подредим в тяхната последователност стъпките и си мисля, че ще бъде много добре, ако успеем първо да убедим ЦИК и после да се проведе това изследване с наше участие, защото това ще е първото по рода си изследване, откакто съществуват български избори – изобщо някой да анализира практически, с изследователски подход дадена ситуация. Тоест ние ставаме пионери в това и това го прави Общественият съвет. За да се изяснят хипотези, и за да се предложат промени в Изборния кодекс и най-вече да се повиши доверието на хората в процеса. Това е много важна наша стъпка и според мен качва работата ни на съвсем друго ниво. Централните избирателни комисии на друга места по света имат изследователска дейност, имат изследователски звена. Защото

много, много важно е да знаеш какво се случва, а не да оставиш на случайни предположения едно или друго.

Така че аз лично няма да се откажа да настоявам. Просто трябва да го направим заедно. Ще бъде изключително важно това нещо.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Ние коментирахме това предложение в Гражданския борд веднага след изборния ден.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: На предния път, когато нямаше заседание, направихме неофициални консултации. За наша много приятна изненада, въпреки всичките ни опасения, по-скоро тази идея сред членове на Централната изборителна комисия, които са дългогодишни членове, беше посрещната много добре. Тоест няма да имаме много сериозен отпор, какъвто първоначално ние очаквахме. Така че от нас зависи сега да подготвим методология, среща и решение във времето как това да стане. Идеята на Даниел е страхотна – това да се обвърже практически с предстоящите промени в Изборния кодекс, за да може тази невалидност, която удря всички – партиите, гражданите – да бъде минимизирана поне до 3%. Ние в момента имаме почти 6,5%.

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Колеги, аз не споделям, госпожо Цонева, Вашия ентузиазъм, че Централната изборителна комисия, видите ли, едва ли не и веднага ще приеме нашето предложение. Но истината е, че без решение на Централната изборителна комисия ние не можем да го направим. Така че отгук нататък може би и от гледна точка на политиката на Обществения съвет ние наистина трябва да лобираме сред познатите си членове на ЦИК и да ги убеждаваме. Мисълта ми е, че хубавото е, че тези недействителни бюлетини се съхраняват до следващите избори. Дано следващите избори да не са толкова бързи, както тези избори.

Проблемът е доста сериозен – това, което се получи през 2011 г. на първия тур на президентските избори и общинските избори, когато изборите бяха две в едно. Тогава имаше 185 хиляди недействителни бюлетини.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: На първия тур на президентските избори специално имаше още по-висок процент невалидност и от сега. След което на втори тур паднаха (никой не знае каква е причината, защото не е изследвана).

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Аз предлагам да преустановим вече дискусиата, убедихме се, че това е важно. В работната група ще участвам и аз, защото като юрист трябва да видим как се отварят тези изборни помещения.

За мен този анализ е важен като експерт, като правист и като необходимост за изясняване на причините, да се види кой е неграмотният – народът ли е неграмотният, секционните избирателни комисии ли са неграмотни, защото не знаят какво е недействителна бюлетина или пък районните избирателни комисии не са ги обучили като хората. Изобщо всякакъв вид хипотези не могат да бъдат обсъждани и дискутирани, без да видим налице какво е.

Следващото ми предложение дори беше, ако Централната избирателна комисия ни откаже, може да искаме съдействие през Народното събрание. Ще го отправим до обществото и до Народното събрание, по някакъв начин ще си направим една кампания и ще кажем: извинявайте много, ние искаме този анализ, това е важно. Дори за политиците е важно, те трябва да знаят за какво става въпрос.

Предлагам работна група по изработване на методиката за изследване на недействителността бюлетините в състав: Йорданка Бачева, Антоанета Цонева, Даниел Стоянов, Дончо Пачиков и експертът Стоил Стоилов.

С това изчерпихме въпроса.

Точка Разни.

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Колеги, веднага искам да ви питам какво правим с кмета на Перник. Ще има ли кмет на Перник или няма да има кмет на Перник? Изказваме ли в този контекст някакво становище или не? Да уточним хипотезата.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Бившият кмет е депутат и общинският съвет със свое решение избира кмет, вместо да бъде кметът избран съгласно Изборния кодекс на избори. Гражданите недоволстват, защото Централната избирателна комисия не е взела решение за произвеждане на избори.

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Да разкажа какъв е казусът. Има запитване до Централната избирателна комисия относно казуса за кмета на Перник. И Централната избирателна комисия отговаря, че в съответствие с Изборния кодекс избори за кметове не се произвеждат, ако правомощията им са предсрочно прекратени до една година от произвеждането на новите избори. И сега тук вече идва тънката история и тълкуването на първоначалния текст за този едногодишен срок. Според това, което четох, Росица Янакиева си е подала оставката и ѝ е прекратен мандатът на 24 октомври 2014 г., а следващите избори трябва да е най-късно през ноември 2015 г. Има едно тълкуване, че мандатът започва да тече от датата на произнасяне на клетвата, който е бил 15 ноември. Става въпрос за разминаване от не повече от десет дена. И оттук идва тълкуването, че общинският съвет си назначава кмет за една година, тъй като използва становището на Централната избирателна комисия, че ако има остатък една година до новите избори кмет се назначава, а не се ходи на пряк избор.

Искам само да напомня, че единственият орган по изборното законодателство, който не действа в обвързана компетентност, е Общественият съвет. Тоест ние можем да вземем решение по законосъобразност, по целесъобразност, по политикосъобразност, по каквато искате съобразност. Това не

сме го използвали до момента при изготвянето на нашите становища и евентуално в комуникацията с другите канали.

Аз като обикновен гражданин бих предпочел да се спести малко време, нерви и средства и наистина до една година ще има общински избори. Не виждам смисъл сега, те докато тръгнат избори, два месеца кампания, то ще стане февруари. И докато встъпи в длъжност...

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Не, въпросът не е по целесъобразност, въпросът е дали е спазен законът и дали е отчетено правилно времето.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Да, това е казусът.

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Навремето бях член на една комисия по помилвания и там ние решихме да се произнесем по един срок дали е изтекла една давност. И казахме, че давността е изтекла, без да проверим всичко. После американецът се върна и го задържаха на летището да си изтърпява 20-годишна присъда. А ако беше изчакал един месец, след един месец му изтича абсолютната давност. Този случай ми е обеща на ухото – без да видя точно фактичката обстановка, не мога да разсъждавам и да взимам решение. Тоест дали е изтекъл този едногодишен срок и дали е законосъобразно решението или писмото на Централната избирателна комисия не мога да дам становище преди да се запозная с него. Ако наистина няма една година, дори един ден да се разминава, да е срокът по-дълъг, би било редно да се спазва законът такъв, какъвто е. Затова е закон, независимо дали е добър или лош.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Да, иначе се създава нестабилност – за един ден ще го прилагаме, за друг ден няма да го прилагаме. Пише една година.

ТОДОРКА КИНЕВА: Аз доколкото разбирам, тук въпросът е друг. Тоест какво е становището на Обществения съвет, дали подкрепяме да има човек, който е избран за кмет от

общинския съвет, или съответно сме за частични избори, които да бъдат проведени и в рамките до изборите този човек, който в момента изпълнява длъжността, да бъде временно изпълняващ длъжността на кмет. Но не кмет, назначен от общинския съвет. Защото казусът е много оплетен. Въпросът е дали Общественият съвет подкрепя това в Перник една година да бъдат с кмет, който е назначен от общинския съвет, или да се проведат частични избори. Това са двете възможности, доколкото аз виждам. Въпросът е какво се изисква от нас, тъй като писмото е изпратено до Централната изборителна комисия и е изпратено копие до Обществения съвет за съдействие.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Аз мисля, че е извън нашите компетенции да се изказваме по конкретни казуси, свързани с прилагането на законодателството. Още повече, че това решение на общинския съвет подлежи на съдебен контрол и на административен такъв. Така че имат този път да извървят – първо областния управител, след това съда и т.н. Тоест тези неща няма да бъдат оставени по този начин, защото е ключово важно. Аз смятам, че ние не можем да подкрепяме едно или друго. Или решаваме, че този казус ще го гледаме в цялата му сложност с оглед прилагане на изборните правила единствено и само, а не в конкретния случай, или че няма да го гледаме. Това е моето мнение.

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Примерно Общественият съвет изразява становището, че правилата на Изборния кодекс трябва да се спазват еднакво във всички условия. Точка. И изповядваме принципа на върховенството на закона. Но това те като бланкетна позиция, която е принципно становище. Защото ние можем да изразим принципно становище, но не сме разследващ орган, нито пък административен или какъвто и да е. Най-добре е: ние изразяваме принципа, че трябва да се спазва изборният закон и върховенството на закона. А дали има десет дена, един ден, два дена, има и адвокати, има и съдилища.

Колеги, в точка „Разни” има ли някой нещо друго да каже?

ИВАЙЛО ЦОНЕВ: Само да кажа още няколко въпроса, които имам към Централната изборителна комисия и да помоля от името на Обществения съвет или аз по някакъв начин да ги задвижа. След изборите им се насъбраха изключително много въпроси, от които се опитах да си обособя най-важните, но не успях. В крайна сметка с времето, понеже и миналия път заседанието на Обществения съвет не се проведе, мотивацията ми малко спадна. Но както и да е.

Имам няколко въпроса, които сега ще кажа горе-долу, за да помислим за тях. Понеже на общи въпроси Централната изборителна комисия не реагира много, ще ги конкретизирам с точност. Например защо общият брой на бюлетините, които са получени в изборния ден от секционните изборителни комисии в началото на изборния ден според техните протоколи, са спрямо общия брой на отчетените бюлетини в края на изборния ден, които всички секционни изборителни комисии са отчетели, бройката се разминава с почти 30 хиляди. Тоест в края на изборния ден отчетените бюлетини от гласуването в цялата страната са с 30 хиляди по-малко от тези, които са получени в началото на изборния ден. Точните цифри мога да ви кажа довечера.

Втори въпрос. Например защо в Районната изборителна комисия – Разград, общият брой на получените бюлетини от всички секционни изборителни комисии в началото на изборния ден спрямо отчетените в края на изборния ден прави една разлика от почти четири хиляди бюлетини, тоест четири хиляди бюлетини излиза че са отчетени в края на изборния ден повече от тези, които са били доставени в секционните изборителни комисии в началото на изборния ден.

Може би трети въпрос, защо например в Седемнадесети изборен район Пловдивски бюлетините, които са доставени на

ниво РИК, не отговарят на законовото изискване от 10% плюс спрямо броя на регистрираните гласоподаватели в избирателните списъци? От 307 хиляди гласоподаватели в избирателните списъци са доставени 309 хиляди, тоест две хиляди повече, а на практика 10% са 30 хиляди. Тоест в тази конкретна районна избирателна комисия са доставени 23 хиляди бюлетини по-малко отколкото законът изисква.

И още един въпрос. Защо в една избирателна секция № 170100024 Асеновград са доставени едва 400 бюлетини при 416 избиратели според избирателния списък, което е абсолютно в разрез на закона.

Мога тези въпроси да ви ги изпратя довечера в електронен формат и ако сега се съгласявате с тях, директно от името на Обществения съвет да се изпратят до Централната избирателна комисия или аз лично да си ги изпратя от името на организацията. Вие решете.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: А ти как предпочиташ?

ИВАЙЛО ЦОНЕВ: Аз предпочитам като колективен орган от името на Обществения съвет да ги изпратя. Винаги съм считал, че всяко едно решение ще има по-голяма тежест, ако имаме и ние мотивацията за това.

ТОДОРКА КИНЕВА: Въпросите са изключително важни. Искан само да питам в самия ден на изборите в тази секция в Асеновград дали е пусната жалба или сигнал, или питане? Направено ли е нещо?

ИВАЙЛО ЦОНЕВ: Понеже съм наясно с почти всички сигнали, които въобще са постъпвали в ЦИК и т.н. (не ме питайте защо), няма такъв сигнал. Но това не е изключение, това е една практика. Казах, че това са конкретни случаи с конкретни цифри и би било доста интересно да чуем какво ще ни каже Централната избирателна комисия. Дали просто ще ни кажат „ами не знаем” или действително ще се произнесат като компетентен орган.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Аз искам само да допълня. Изцяло подкрепям Ивайло Цонев и не са само тези три или четири районни избирателни комисии, където са тези грешки, над 75% от протоколите, които нашите експерти провериха, се натъкват на същите грешки. В една от избирателните секции, не мога сега да цитирам точно в кой избран район е, но мога да го изпратя утре, за да включим и това към въпросите, са намерени 300 бюлетини повече отколкото са получените. Абсолютни парадокси! Не зная дали е некомпетентност на членовете на секционните избирателни комисии при попълването на протоколите, които са сканирани, но след това районните избирателни комисии изобщо не са правили проверка, събирайки точки 4, 5 и 6 от протоколите, да отговаря на броя на получените протоколи. Да не говорим пък за десетте процента, за които Ивайло току-що каза. Те буквално са преписвали от сканирания ръчен протокол директно. Нито действие събиране, нито засичане на съответните точки, както пише. Такова нещо няма в по-голямата част от протоколите.

Така че подкрепям Ивайло Цонев да излезе като въпроси на Обществения съвет.

ИВАЙЛО ЦОНЕВ: И още един въпрос – защо в секцията, в която автоматично се раздават адреси в София, където имаше 24 хиляди регистрирани човека в една секция, защо бяха доставени едва 600-700 бюлетини?

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: За това нещо няма смисъл да питаме, защото има практика. Излиза, че не познаваме закона – едно, и второ, практиката.

ИВАЙЛО ЦОНЕВ: Тогава в Изборния кодекс да бъде записано, че в тази конкретна секция не трябва да се доставят бюлетини колкото са гласоподавателите, защото те не могат физически да влязат вътре.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Законът за гражданската регистрация изисква, когато хора нямат постоянен адрес,

административно се регистрират в район „Средец” на точно един и същи адрес, който е служебен, тъй като все пак трябва да им се издадат лични документи. Това са хора от всякакъв вид. И по тази причина там се получава натрупване. Това са български граждани от чуждестранен произход. Те може да са със статут на бежанец, хуманитарен статут. Изобщо трябва да имаш адрес, за да може да се задвижи една процедура. Те не са гласоподаватели обаче и по тази причина не се доставят бюлетини там.

ИВАЙЛО ЦОНЕВ: Те ще отговорят това, но все пак е хубаво да се сигнализира тази абсолютна нередност да бъдат регистрирани автоматично толкова хора на един адрес.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: В Закона за гражданската регистрация има специална уредба точно за тези случаи и е посочено конкретното име на район „Средец”. В самия закон.

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Това е хубав въпрос. Как го предлагате вие? Ако ние го изпратим и да го препратим, има някакво олекване? Как го предлагаш? Общественият съвет реши на заседанието си, проведено на 4 ноември 2014 г., да зададе на Централната изборителна комисия следните въпроси и настоява за писмен отговор. Това ли е? Всички ни интересува, можем да вземем това като последно решение в точка „Разни”, подкрепяме въпросите, които зададе господин Цонев и ще настояваме за отговор от Централната изборителна комисия. Няма какво да чакаме следващото заседание.

Господин Цонев ще формулира в електронен вид въпросите и ще ги изпратим.

ИВАЙЛО ЦОНЕВ: Добре. И само още едно изречение – че има огромно разминаване по тази информация, която сега ви дадох, въобще на национално ниво за всички. Общият брой на доставени по районни изборителни комисии бюлетини в абсолютно нито една районна комисия не съответстват на отчетените в края на деня. Разликите са огромни и фрапиращи,

като най-голяма е разликата в РИК-Кюстендил, около 11 хиляди бюлетини там са отчетени в края на деня по-малко. В редица други районни избирателни комисии са три хиляди, четири хиляди, 400, 200 и т.н., което е една абсурдна ситуация. Обяснението на Централната избирателна комисия за местата, където бяха по-малко отчетени бюлетини, е, че виждате ли, в много секционни избирателни комисии поради разсейване, некомпетентност или друга причина комисиите не са обяснили в протокола и на се описали броя на сгрешените бюлетини, броя на сниманите бюлетини, бюлетините, които по някакъв начин са станали невалидни. Но в същото време огромният брой на отчетени в края на деня повече бюлетини е просто абсурден и не подлежи на никакво обяснение, което по всички логически закони следва да бъде проверено, но може би на сегашния етап е нереално.

ПРЕДС. ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Колеги, официално закривам заседанието. Насрочваме следващото заседание на 2 декември и ще поддържаме връзка по интернет. Ако някой реши нещо да сменя и няма да участва, моля го да ми пусне един имейл.

Благодаря и до нови срещи!

(Закрито в 16,15 ч.)

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Даниел Стоянов

Стенограф:

Стойка Белова